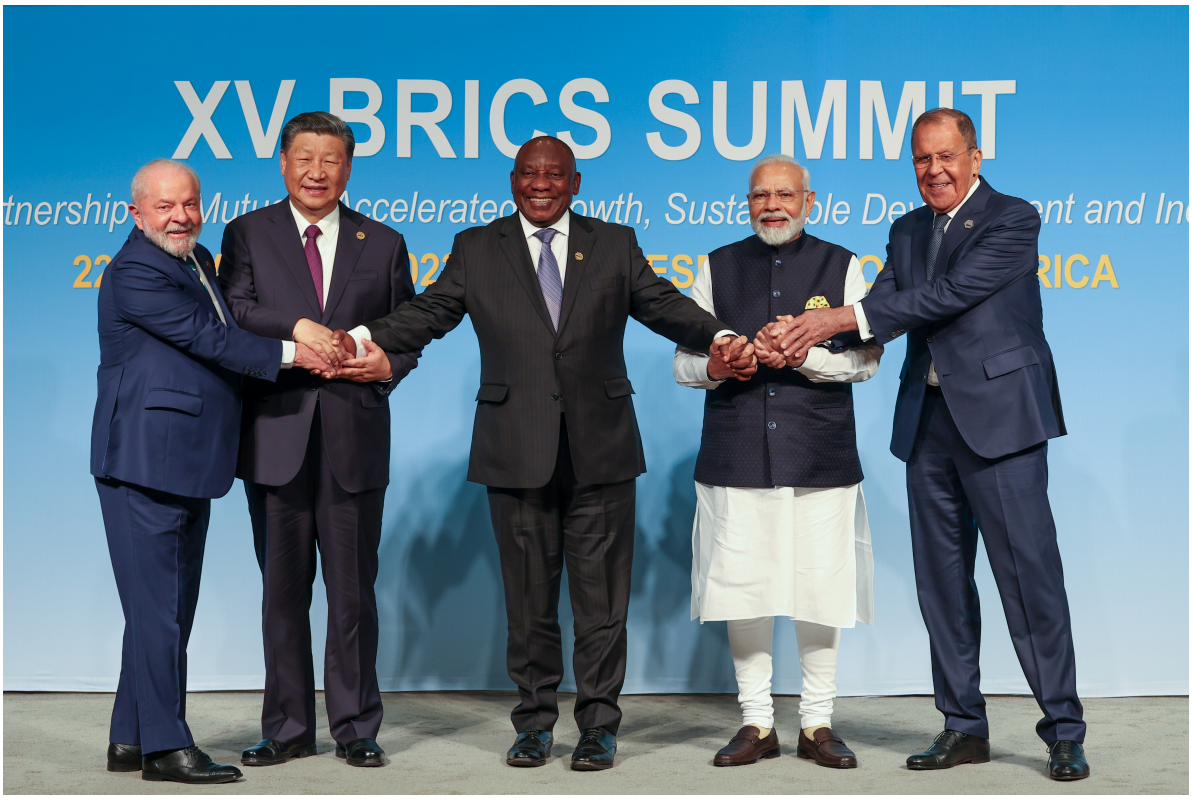
Idees d'actualitat – BRICS: la nova geopolítica multipolar

La recent cimera del G-20, amb l'Índia com a amfitrió, i la dels BRICS, a Sud-àfrica, transmeten la impressió que s'està conformant un nou ordre internacional sobre bases diferents de les que, després del final de la II Guerra Mundial, van portar a dissenyar el marc en què ens movem des de llavors. Un marc que, fonamentalment al servei i benefici dels EUA i els seus aliats occidentals, ve definit en termes polítics i diplomàtics per l'ONU, en el terreny econòmic pel Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional, l'OCDE i l'Organització Mundial del Comerç, i per l'OTAN en l'àmbit militar.

Ja fa un cert temps que s'estén la sensació que l'ordre internacional actual està desajustat i en molts casos resulta disfuncional per atendre els problemes i reptes que planteja la globalització. Un ordre que idealment, segons va pretendre deixar fixat l'any 2005 el llavors secretari general de l'ONU Kofi Annan, s'ha de fonamentar en tres pilars: desenvolupament, seguretat i drets humans, de manera que no hi pot haver desenvolupament sense seguretat, ni seguretat sense desenvolupament, ni cap dels anteriors si no hi ha un ple respecte dels drets humans per a tothom. Estem molt lluny d'això i no sembla que hi hagi una voluntat política compartida al si de la comunitat internacional per reformar les institucions de governança global, tant pel que fa als seus mandats i els seus processos de presa de decisions, com a la seva representativitat, tenint

en compte els canvis registrats en la relació de forces polítiques, econòmiques i militars des del final de la Guerra Freda.

En conseqüència, el panorama resultant mostra, d'una banda, els principals beneficiaris de l'actual *statu quo*, amb els EUA i els seus aliats occidentals al capdavant, en una posició de resistència, ja que consideren que qualsevol canvi suposarà una pèrdua del seu pes actual i serà contrari als seus interessos i privilegis. De l'altra, proliferen els intents d'alguns actors emergents, igualment moguts per l'afany de poder més que per desitjos de justícia universal, per obrir-se pas en els òrgans de governança global o, en termes encara més ambiciosos, per crear noves instàncies paral·leles que qüestionen i competeixen amb les existents.

És en aquest sentit que destaca la integració de l'Aràbia Saudita, l'Iran, Etiòpia, Egipte, l'Argentina i els Emirats Àrabs Units als BRICS (Brasil, Rússia, Índia, Xina i Sud-àfrica), una aliança informal de països –que no tenen un tractat fundacional ni estructura institucional ni secretaria permanent ni criteris d'admissió– units principalment per la seva incomoditat respecte del sistema actual de governança global. Així per exemple, no sembla que hi hagi precisament molta sintonia entre Nova Delhi i Pequín per conformar un pol de referència mundial ni tampoc no és senzill imaginar Moscou com a subordinat de Pequín, o els països del Sud Global alineant-se només amb una d'aquestes potències emergents si poden treure millor rendiment d'aliances múltiples i canviants.

Tot i que massa diversa per oferir una visió comuna de l'ordre internacional degut a interessos nacionals divergents determinats per la seva geografia, la seva història, la seva cultura, la seva estratègia, aquesta aliança il·lustra però la nova geopolítica: la d'un món "a la carta" on s'està articulant un multilateralisme a baix cost i amb geometria variable, on tothom aposta pel pragmatisme de treure beneficis a curt termini més enllà dels interessos divergents a llarg termini.

Els BRICS preconitzen l'abandó de la mentalitat guerra freda de blocs rígids, liderats per una superpotència que fa prevaldre els seus propis interessos. A diferència del món occidental, políticament i econòmicament força més homogeni, els BRICS conformen una associació de països amb punts de vista diferents i sense una organització jerarquitzada com l'OTAN o la Unió Europea i, per tant, amb més flexibilitat a l'hora d'emprendre projectes concrets en format de geometria variable, on cada país associat pot involucrar-se fins on pugui i vulgui.

Així doncs, l'ampliació a nous països suposa un salt quantitatiu important també en la transformació del món, ja que ara els BRICS representen el 29% del PIB mundial, el 46% de la població, el 43% de la producció de petroli i el 25% de les exportacions. Els avantatges que poden obtenir els BRICS mitjançant aquesta expansió són múltiples en tant que els donarà un major i millor accés als recursos naturals (petroli, gas, minerals, etc.), als mercats i a les inversions, a la vegada que tindran més influència en la gestió dels afers mundials.

La incorporació de nous països d'Orient Mitjà i Àsia també suposa la possibilitat que el

creixement global es concentri cada cop més a l'Oceà Índic, en particular al voltant d'un corredor que uneix Bombai amb Moscou, perquè el desenvolupament d'infraestructures al llarg del nou corredor permetrà a països de l'Àsia Central exportar cap a l'Orient Mitjà o l'Índia, així com per terra cap a Europa. Es tracta d'un canvi geoeconòmic important, ja que les taxes de creixement als països d'ambdós costats del corredor experimentaran un auge sense precedents, i amb una població regional combinada de 2.000 milions, el boom podria ser més gran que el de la Xina.

D'altra banda, la regió connecta Europa, Àfrica i Àsia i actualment el 30% dels contenidors marítims ja transita pel canal de Suez i el 16% dels transports aeris fa escala a aeroports del Golf, sense oblidar la carta demogràfica: el 55% dels habitants del Pròxim Orient té menys de 30 anys comparat al 36% als països de l'OCDE. Així doncs, es tracta d'una situació geogràfica ideal per a l'expansió, cap a la Mediterrània i cap a Àfrica, i la consolidació de les infraestructures físiques de la Ruta de la Seda xinesa, en enllaçar físicament amb la Xina a través dels països de l'Organització de Cooperació de Xangai, a la qual pertanyen a més dels BRICS+, la Xina, l'Iran, l'Índia i Rússia (tres de les vuit potències nuclears que hi ha al món), els països de l'Àsia Central.

En matèria financera, els BRICS segueixen una doble estratègia: d'una banda, busquen reformar al màxim el sistema existent, en particular el Banc Mundial i l'FMI, de l'altra duen a terme accions amb l'objectiu de crear un nou sistema financer, com reforçar l'autonomia de les monedes nacionals i preparar-se per a la creació d'una moneda comuna. Així, els BRICS han creat el Nou Banc de Desenvolupament per finançar projectes a preus assequibles, com ara la transició a autobusos elèctrics (Brasil), centrals hidroelèctriques (Rússia) i subministrament d'aigua (Índia) i establert l'Acord de Reserva Contingent per proporcionar suport mitjançant instruments de liquiditat i previsió en resposta a pressions reals o potencials a curt termini sobre la balança de pagaments.

En darrer terme, el sorgiment d'alternatives al sistema actual de governança global, tant si es tracta d'aliances de conveniència com la de Rússia amb la Xina com d'un nou multilateralisme regional de geometria variable, revela que Occident pateix les conseqüències d'una pèrdua d'autoritat que ell mateix va contribuir a soscavar amb la invasió de l'Iraq el 2003, les intervencions militars a Kosovo el 1999 i a Líbia el 2011, la desfeta a l'Afganistan el 2021, el proteccionisme de la vacuna contra la COVID-19 i el menyspreu de l'administració Trump per al multilateralisme. Tal com va expressar a principis d'any el ministre d'Afers Exteriors indi durant la seva trobada amb el canceller alemany Olaf Scholz: Occident ha de deixar de creure que els seus problemes són els problemes del món, perquè els problemes del món no són només els problemes d'Occident.

Fotografia: Flickr/MEAphotogallery. CC BY-NC-ND 2.0

En aquest número del *Diari de les idees* hi ha participat Flavia Villanueva, estudiant en pràctiques al CETC.

Política internacional i globalització

C. Raja Mohan The Nimble New Minilaterals

L'autor afirma que les velles Institucions multilaterals com són les Nacions Unides o l'Organització Mundial del Comerç s'estan tornant cada cop més ineficients i disfuncionals, per la qual cosa les organitzacions minilaterals emergeixen com una alternativa a la manera de fer les coses. En efecte, petits grups de països s'estan ajuntant per compartir interessos i per fer front al multilateralisme i a les aliances restrictives de les velles institucions. Al segle XXI són principalment els països d'Àsia i de l'Indo-Pacífic els que estan triant aquesta via i intenten crear un nou equilibri de poder. L'ascens de la Xina ha impulsat el minilateralisme a Àsia i atès que impedir l'hegemonia xinesa al continent és una de les principals preocupacions dels EUA, no sorprèn que moltes d'aquestes aliances regionals estiguin recolzats per Washington. L'autor destaca que cal entendre les aliances minilaterals com a xarxes i no com a blocs, ja que permeten repensar les geografies regionals. Àsia i l'Indo-Pacífic són molt diferents a Europa, ja que constitueixen una àmplia regió sense blocs polítics o geogràfics compactes. Així per exemple, gràcies a les minilaterals l'Índia està connectada a les associacions nord-americanes d'Àsia (Quad) i Orient Mitja (I2U2). D'altra banda, Washington està utilitzant les minilaterals per transcendir el marc tradicional de les aliances bilaterals per tal de reiniciar les seves aliances a la vegada que el format minilateral afavoreix l'acostament amb estats amb un historial de no-alineament que protegeixen la seva sobirania, però estan disposats a cooperar amb els Estats Units en matèria de seguretat. Finalment, l'autor també subratlla que el format multilateral és també més flexible i no ideològic, i que per tant, els països no se senten atrapats en un sistema dirigit pels Estats Units. Països com l'Índia, ex-defensora del no-alineament i de la unitat asiàtica, reconeixen la necessitat de què potències externes equilibrin l'ascens d'una potència hegemònica regional com és la Xina. Per tant, és d'esperar que encara més països, particularment del Sud-est asiàtic, interactuïn amb el Quad i altres multilaterals. En darrer terme, Àsia està creant unes condicions propícies al multilateralisme, on l'ascens d'una potència hegemònica massa ambiciosa es contraresta amb la presència de potències regionals aliades entre elles i amb l'altra superpotència segons els interessos i les temàtiques.

Le Grand Continent Ukraine, OTAN, Chine, climat… 10 points sur les grandes tendances transatlantiques

L'article analitza com veuen els europeus els grans problemes transatlàntics a partir de l'estudi anual del German Marshall Fund "Transatlantic Trends" i destaca que el context geopolític del 2022 presenta multitud de reptes per a la comunitat transatlàntica. Des de la invasió russa d'Ucraïna i les ambicions geoestratègiques de la Xina fins a l'empitjorament de la crisi climàtica i el retrocés democràtic, una major cooperació transatlàntica és de cabdal importància. Els desenvolupaments polítics als quals s'enfronta la comunitat transatlàntica aquest any són ingents, i en alguns casos sense precedents. No obstant això, en temps de crisi, només podem esperar que s'hagin de prendre decisions més difícils en

els propers mesos, decisions que requereixen una comunicació efectiva entre governs i ciutadans. En aquest context, és fonamental entendre com es veuen aquests temps difícils i el futur per a les societats a banda i banda de l'Atlàntic. Així doncs, l'estudi presenta els resultats d'enquestes realitzades a 14 països: Canadà, França, Alemanya, Itàlia, Lituània, Països Baixos, Polònia, Portugal, Romania, Espanya, Suècia, Turquia, Regne Unit i els Estats Units. Les dades originals proporcionades per aquest informe pretenen ser una eina útil per als responsables polítics, els líders empresarials, els experts, el món acadèmic i els mitjans de comunicació. També pretén fomentar debats rellevants, reforçar la comprensió mútua i construir una agenda positiva per a la cooperació transatlàntica. Dividit en quatre capítols, *Transatlantic Trends* presenta una imatge detallada de l'opinió pública sobre qüestions bàsiques i contemporànies: ordre global, relacions transatlàntiques, seguretat i defensa internacionals i relacions amb la Xina. Les conclusions més destacades de l'estudi són les següent: 1) Els Estats Units encara són percebuts com l'actor més influent tot i que els enquestats consideren que la seva influència disminuirà dràsticament en els propers cinc anys; 2) La UE i l'OTAN són considerades per a la gran majoria de les poblacions enquestades com a instruments importants per a la seguretat; 3) Pel que fa a les relacions amb la Xina, en diversos països, molts enquestats no saben si definir-la com a soci, competidor o rival; 4) Els europeus prefereixen que sigui la UE qui gestioni les relacions amb la Xina i Rússia, en comptes dels Estats Units; 5) El prestigi d'Alemanya com a soci fiable ha disminuït molt, especialment a Polònia, Turquia, Estats Units, i Espanya; 6) La majoria aclaparadora els enquestats a Lituània, Polònia, i Romania considera l'OTAN com a molt important per a la seguretat del seu país; 7) els joves generalment tenen una visió més negativa de la influència nord-americana al món que no pas les generacions anteriors; 8) Gairebé un de cada tres nord-americans pensa que la democràcia als Estats Units està en perill; i 9) En matèria d'innovació tecnològica, en molts països els enquestats prefereixen la cooperació amb la Xina en comptes d'aplicar-hi un règim de sancions.

Shannon Tiezzi How China's Belt and Road Took Over the World

L'autora de l'article ressenya com s'ha anat estenent la influència de la Iniciativa de la Franja i la Ruta de la Seda (BRI) al llarg dels anys. Al setembre de 2023, hi participen 154 països que representen el 80% dels 193 estats membres de les Nacions Unides. Com a absències notables destaquen els Estats Units, la major part d'Europa occidental alguns països d'Amèrica del Sud, així com aliats propers dels EUA com Jordània i Israel. Sorprenentment, Corea del Nord, tot i ser un soci proper, tampoc no s'hi ha unit, probablement per la seva condició de paria i per les seves ambicions nuclears. L'autora destaca que més del 90% dels països de l'Àfrica subsahariana, l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica són membres de la BRI i apunta que existeix una forta correlació entre la riquesa nacional i la pertinença a la BRI, en la mesura que els països amb ingressos mitjans i baixos tenen més probabilitats d'unir-s'hi. El creixement de la BRI ha estat important des dels seus inicis el 2013, amb una expansió lligada a grans cimeres i esdeveniments diplomàtics. Tot i que inicialment es va centrar en les connexions Xina-Europa, s'ha convertit en una iniciativa global. L'autora apunta que la importància que un país signi un document de cooperació amb BRI és variable. Tot i que simbolitzen relacions positives amb la Xina, aquests acords no són vinculants, han d'anar acompanyats de contractes de projectes reals

per tenir sentit i països com Itàlia i algunes nacions d'Europa central i oriental s'han desil·lusionat amb la BRI quan s'ha baixat al nivell de concreció. Malgrat això, la Xina ha invertit fons importants en projectes relacionats amb BRI i finançament internacional per al desenvolupament, superant els Estats Units en aquestes àrees.

Mark Suzman The Roots of the Global South's New Resentment

Amb motiu de la Cimera per a un Nou pacte de Finançament Global celebrada a París a finals de juny, els països del Sud Global van manifestar el seu malestar ple que consideren "una arquitectura deliberada d'injustícia" per part dels països occidentals duran la pandèmia de COVID-19 en relació amb les vacunes. També denuncien que la COVID-19 només va comportar un seguit més de promeses incomplertes entre nord i el sud global. L'autor afirma que dos grans errors són els que van definir l'era de la COVID: la validació del Nord Global a l'hora de compartir recursos de manera equitativa i la seva falta de voluntat de tractar als països del Sud Global com a socis iguals que patien una crisi compartida. Això, tot i la creació del programa de vaccinació COVAX, que intentava garantir un accés equitatiu a les vacunes, mitjançant un ajut que permetria vaccinar el 10% de la població en situació de risc de cada país. Però COVAX només podia tenir èxit si els països rics cooperaven i aportaven recursos significatius, però això no va ser així, Les conseqüències van ser visibles sobretot a l'Àfrica, on les primeres dosis de la vacuna van arribar tres mesos després de què països com el Regne Unit comencessin a vacunar als seus ciutadans. Per fer-se una idea, al maig de 2021 el 35% de la població dels Estats Units estava immunitzada enfront del 0,3% a l'Àfrica. Els països rics s'havien compromès a donar 785 milions de dosis de la vacuna, però al setembre de 2021 només havien subministrat el 18%. Així doncs, l'incompliment de les promeses per part del Nord Global és un factor fonamental per entendre la creixent bretxa entre el nord i el sud global, tot i que no l'únic. En la Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (COP27) els països rics es van comprometre a duplicar la despesa en l'adaptació climàtica per 2025, però cap país encara no ha fet un anunci específic sobre quina serà la contribució efectiva, els terminis, etc., la qual cosa fa augmentar l'escepticisme dels països més exposats a les conseqüències del canvi climàtic.

The Economist The Gulf countries want to reshape the Middle East in their image

L'article publicat a *The Economist* els diversos canvis i desenvolupaments que estan succeint a l'Orient Mitjà i als països membres del Consell de Cooperació del Golf (CCG). Primer, les noves dinàmiques diplomàtiques dins del mar de les quals els països membres del CCG, com Aràbia Saudita, els Emirats Àrabs Units (EAU) i altres, estan buscant nous rols i associacions a nivell mundial. Aquestes inclouen la seva adhesió als BRICS i la seva participació en esdeveniments com la COP28. Aquest canvi reflecteix una voluntat d'expandir el seu impacte i influència global. Segon, els canvis en les relacions regionals gràcies als quals s'ha produït una disminució de tensions en alguns conflictes. Així, s'han assolit acords entre l'Iran i Aràbia Saudita, s'han restaurat relacions amb països com Qatar

i s'ha establert un acostament amb el règim d'Assad a Síria. A més, alguns països àrabs han normalitzat les seves relacions amb Israel mitjançant els Acords d'Abraham. Tercer, els canvis econòmics, ja que més enllà de la seva producció de petroli i gas, les economies regionals estan diversificant-se i es busquen oportunitats d'inversió més enllà, promocionant el comerç i la integració econòmica a la regió. Quart, els canvis socials i polítics des de la política i la ideologia cap a l'estabilitat i l'economia. Les actituds ciutadanes també estan canviant, amb més persones preocupades per qüestions econòmiques i menys interessades en l'Islam polític. Algunes reformes socials, com l'augment de la participació de les dones en la força laboral, estan en curs. Això no obstant, tot i aquests canvis, es mantenen molts riscos i desafiaments, ja que la regió encara pateix problemes estructurals, com l'alta dependència del petroli, la pobresa i la mala gestió econòmica. Les tensions poden ressorgir, especialment en el cas del conflicte palestino-israelià i les disputes ideològiques. També cal ressaltar que la Relació amb els Estats Units i altres potències: Les relacions amb els Estats Units estan canviant, amb una disminució de la influència nord-americana i una recerca d'altres aliances, com per exemple amb la Xina.

Alex Wang BRICS: l'importance des six nouveaux membres

A la recent cimera celebrada a Sud-àfrica, els membres dels BRICS van acordar donar la benvinguda al grup a l'Aràbia Saudita, l'Iran, Etiòpia, Egipte, l'Argentina i els Emirats Àrabs Units. A més, la porta continua oberta per a desenes de països que podrien unir-s'hi més endavant. Aquesta ampliació suposa un gran pas endavant en el desenvolupament dels BRICS però també en la transformació del món. L'autor destaca que quantitativament que els BRICS pesen ara més al món: el 29% del PIB, el 46% de la població, el 43% de la producció de petroli i el 25% de les exportacions de productes. És encara més crucial veure el subjacent. motius pels quals es van escollir els nous membres. Els avantatges que poden obtenir els BRICS mitjançant l'expansió són múltiples: donarà més accés als recursos naturals (petroli, gas, minerals, etc.), als mercats, a les inversions. La cadena de subministrament global també seria més segura. Els BRICS tindran més influència en la gestió dels afers mundials, tenint més veu i més actius a la taula de negociacions. Aviat sorgirà un sistema financer més equilibrat que cuidarà més els països que ho necessiten. En una paraula, amb els sis nous membres, els BRICS tenen més actius per avançar cap al seu objectiu de construir un món multipolar i més just. Al mateix temps, el repte és important ja que una integració d'aquesta magnitud no és una simple operació de suma aritmètica. Cal esperar reaccions químiques complexes i, fins i tot, de vegades violentes. Els BRICS proposen moure el món cap a més justícia i més equilibri entre països i persones. Tot i que reuneix les sinergies dels seus membres per a la seva agenda, la cooperació amb altres països segueix sent essencial. Vivim en el mateix planeta i el nostre destí està lligat. L'autor conclou que la cimera de Johannesburg separa i connecta dues èpoques: un món unipolar passarà el relleu a un de multipolar, tot i que els BRICS no pretenen dividir el món en dos camps. Wang confia que dels enfrontaments inevitables sorgirà un moviment cap a una major convergència, que consolidarà el progrés de cada etapa de la història de la humanitat, inclosa la que va començar l'any 1945.

Liliana David Dos mujeres, y dos proyectos antagónicos, para presidir México

L'article relata com Mèxic està vivint un capítol important en la seva història política, ja que per primera vegada dues dones s'enfrontaran a les eleccions presidencials de 2024: Claudia Sheinbaum, candidata del Moviment de Regeneració Nacional (MORENA) de l'actal president, i Xóchitl Gálvez, representant de l'oposició (Front Ampli per a Mèxic). Claudia Sheinbaum, una científica amb experiència en canvi climàtic i enginyeria ambiental, ha anunciat voler continuïtat a les polítiques públiques del president Andrés Manuel López Obrador (AMLO) tot i que amb alguns matisos deguts al seu gènere. Promet cercar la justícia des de baix i prioritzar el benestar dels ciutadans més vulnerables, sense privilegis per a oligarques i sense lliurar recursos naturals a la inversió privada. Per la seva banda, Xóchitl Gálvez representa una coalició conservadora de partits d'oposició i ha adoptat un estil polític més controvertit i populista. Les dues candidates també presenten diferències quant a la seva experiència política. Mentre que Gálvez ha enfocat la seva carrera a la política recentment, Sheinbaum té una llarga trajectòria en el servei públic. L'autora destaca que la visió política de Sheinbaum engloba també una lluita pels grans drets del poble mexicà, que van des del dret a l'educació i la salut fins al de l'habitatge i el treball, passant pel dret a un salari digne i a gaudir d'un accés igualitari a la cultura. Una visió humanista la porta a sostenir que l'educació suposa una gran via de desenvolupament per al país. Igualment, ha manifestat la seva convicció per defensar els drets de les dones, eradicar els feminicidis i fer front als problemes del racisme i la crisi mediambiental.

Aiste Merfeldaite Russia is winning the information war

Des de la invasió russa d'Ucraïna, a Occident hi ha la percepció que Ucraïna està guanyant la guerra informativa. Tanmateix, l'autora considera que aquesta visió està centrada en l'Occident i no té en compte la perspectiva global més àmplia. Tot i que Ucraïna pot estar guanyant suport als països occidentals, aproximadament dos terços de la població mundial viuen en països que són neutrals o tenen una posició prorussa sobre la guerra. Rússia adapta els seus esforços de propaganda a dades demogràfiques específiques de països d'Amèrica del Sud, Àfrica i Orient Mitjà. Moscou ha utilitzat diverses tàctiques, com ara difondre informació errònia a plataformes de xarxes socials i orientar-se a plataformes xifrades com TikTok i Telegram. La informació pro-Ucraïna es troba principalment en anglès, francès o alemany, mentre que la missatgeria pro-Kremlin s'adapta als idiomes i aplicacions locals, la qual cosa la fa més efectiva. L'ús de *deep fakes* i Intel·ligència Artificial per part de Rússia millora els seus esforços de propaganda, guanyant força entre els seus públics objectiu. L'any 2022, cap dels estats africans, de l'Orient Mitjà o sud-americans que van votar en contra de l'agressió russa a les Nacions Unides va acceptar imposar sancions. La perspectiva occidental suposa que la informació de què disposen és accessible per a tothom, però no totes les regions tenen el mateix accés ni prioritzen la mateixa informació. Internet està fragmentat, amb espais restringits on els governs controlen de prop l'activitat, afavorint les narratives d'orientació russa. La narrativa de la democràcia versus la dictadura que funciona bé a Occident no ressona tan fort a les regions

amb històries colonials d'estats occidentals que es resisteixen a la democràcia i la llibertat. Els països prorussos o neutrals no accepten la narrativa occidental de donar suport a Ucraïna en nom del "món lliure". En darrer terme, tot i que Ucraïna ha estat eficaç a l'hora de difondre informació sobre la guerra als països occidentals, no s'ha de subestimar el poder de la propaganda russa, ja que la informació disponible al món occidental representa només una part de la propaganda difosa en altres llocs d'Internet.

Enric Juliana Nord-Stream, la pista ucraniana

En aquest article, Juliana repassa els darrers avenços de la investigació sobre el sabotatge del gasoducte Nord Stream que va tenir lloc ara fa un any i que va ser la major acció de sabotatge a una instal·lació industrial europea des del final de la Segona Guerra Mundial. S'han publicat diverses hipòtesis durant aquest darrer any, però la informació més completa i més ben documentada l'ha ofert el setmanari alemany *Der Spiegel* en col·laboració amb la cadena de televisió pública ZDF. Un equip format per vint-i-quatre periodistes ha pogut aprofundir durant mesos en algunes de les indagacions dutes a terme pel departament ST24 de l'Oficina Federal de Recerca Criminal (BKA), els agents de les quals tenen ordres de reserva absoluta. Aquest equip periodístic ha obtingut informació de serveis d'informació de diversos països, ha rastrejat pistes a Estocolm, Kiyv i Praga, a Moldàvia, Romania, França i els Estats Units, i ha navegat fins al lloc dels fets amb el iot Andròmeda, l'embarcació presumptament utilitzada pels sabotejadors. Les seves conclusions apunten a Ucraïna, ja que uns mesos abans, el servei d'intel·ligència militar dels Països Baixos va advertir a Alemanya i als Estats Units que un comando ucraïnès es disposava a volar els gasoductes Nord Stream coincidint amb unes maniobres de l'OTAN al mar Bàltic. Els nord-americans haurien advertit els ucraïnesos que no ho fessin i la intel·ligència alemanya va arxivar la informació en veure que no havia passat res. L'operació s'hauria desenvolupat sota el comandament del cap de les forces armades ucraïneses, general Walerij Saluschnyj, sense que en tingués coneixement el president Volodomir Zelensky que no sempre és informat prèviament de les operacions especials. Una versió que l'autor defineix com a benevolent.

Catalunya, Espanya, Europa

Gabriel Magalhães Valentía política

L'autor analitza l'actual context polític espanyol i argumenta que els grans líders són els que tenen el coratge de dir no al costat més egoista i tancat dels seus partidaris. Des de Moisès, recorrent el desert amb un poble que el seguia de mala gana, fins a Nelson Mandela, que va transformar el desig de venjança d'una part de la població negra en concòrdia nacional, aquest és el tipus de lideratge que interessa. Enfrontar-se a l'adversari no és el més complicat, més difícil és oposar-se al teu seguidor quan saps que s'està equivocant. Segons Magalhães, aquesta és la frontera que separa el dirigent banal d'aquell líder capaç d'obrir horitzons nous. Posa l'exemple de Portugal on el socialista Mário Soares anomenava aquesta virtut "valentia política", o el d'Adolfo Suárez que va saber dir-li que no

al grup social que li donava suport. En la situació actual, considera que el gran problema de Feijóo és que no sap dir que no els seus partidaris més tossuts. El ciutadà intueix aquesta fragilitat, que el polític gallec intenta amagar gastant una arrogància que no acaba de convèncer. Aquest va ser un dels motius que perdés les eleccions tot i guanyar-les: li falta aquest punt de valentia que distingeix el líder destacat, capaç d'enfrontar-se als seus quan toca. El seu principal adversari, Pedro Sánchez té molts defectes però hi ha una cosa que no li falta: valentia per enfrontar-se amb els seus a l'hora de defensar una cosa que creu necessària. L'autor conclou que ara per ara no se sap com s'acabarà tot això, si amb noves eleccions o nou govern. Però els problemes d'Espanya només es resoldran amb lideratges capaços de dir que no als seus partidaris més obcecats i això val per a la dreta, l'esquerra i els diversos nacionalismes. El problema és que les faccions més implacables solen fer molt de soroll i, actualment, disposen d'excel·lents altaveus. No obstant això, quan hom té el valor d'enfrontar-s'hi, descobreix que la majoria de la gent i el millor de la causa que representa, les persones que veritablement poden aportar alguna cosa, l'acompanyen. I és que, en el fons, també molts ciutadans corrents estan desitjant dir que no a tot el que no és veritat o no té sentit.

Claudio Francavilla EU's migration obsession is killing its commitment to human rights

L'autor adverteix que la determinació d'Europa de frenar la migració a qualsevol preu no s'atura a les costes mediterrànies i implica altres àmbits de l'acció exterior de la UE, com ara el comerç i l'ajuda al desenvolupament. A la Cimera de La Valletta del 2015, la UE i els seus estats membres ja havien acordat condicionar el finançament per al desenvolupament de les nacions africanes al reforçament del seu control fronterer. Actualment, la Comissió també estan intentant convertir l'Esquema Generalitzat de Preferències en una eina per fer xantatge als governs asiàtics i africans per tal de controlar la migració. Francavilla afirma que es tracta d'una estratègia ben establerta, que està allunyant la UE dels seus propis drets i valors en la seva política exterior i que les implicacions d'aquesta elecció deliberada són devastadores. En primer lloc, considera que la UE està deixant clar que els seus compromisos en matèria de drets humans no s'apliquen als migrants i als sol·licitants d'asil, especialment si provenen d'Àfrica o de l'Orient Mitjà. La seva mort, els maltractaments i els patiments es consideren una millor alternativa que no tenir-los en sòl europeu. En segon lloc, mentre que la UE és col·lectivament el principal donant humanitari del món i una veu líder als fòrums multilaterals de drets humans, el seu suport als governs repressius que es comprometen a mantenir allunyats els migrants subratlla els dobles estàndards de la seva política exterior. Això erosiona la credibilitat del bloc com a actor de principis dels drets humans, la qual cosa que fa que sigui més difícil aconseguir el suport internacional per a les iniciatives que pretén liderar. Tercer, en tenir tractes amb els opressors en lloc de fer costat als oprimits, la UE traeix els nombrosos activistes, periodistes, crítics i defensors dels drets humans que segueixen pagant un preu alt per denunciar la corrupció i els abusos dels governs. Finalment, l'elecció de la UE suposa un perill existencial per al mateix bloc. Tot i que la inversió en la integració i l'establiment de vies segures i legals per a una migració ordenada segueix sent insuficient, les institucions de la UE i els líders dels principals partits s'estan acostant cada cop més al relat demagògic de l'extrema dreta,

presentant la migració com una preocupació de seguretat incontrolable. A parer de l'autor, això ha contribuït a l'ascens al poder i a l'increment de la influència de l'extrema dreta a tota Europa. I per a un bloc que encara pren decisions clau per unanimitat, el risc de paràlisi és evident. A més, l'auge de l'extrema dreta amenaça no només els drets dels migrants i els sol·licitants d'asil, sinó també de les dones, les persones LGBTQ+ i altres minories d'arreu d'Europa, així com l'adhesió a l'estat de dret en un nombre creixent de països de la UE. Francavilla conclou afirmant que sacrificar els drets dels migrants i refugiats per obtenir guanys polítics a curt termini no només és una opció moralment fallida, sinó que també contribueix a una reacció en cadena que corre el risc de tenir un impacte desastrós per a la UE i els seus valors fundacionals.

Nora Siklodi & Nándor Révész The signs that the EU has completely changed its perspective on adding new members since Russia invaded Ukraine

En el seu discurs anual sobre l'estat de la Unió Europea, la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, va assenyalar un canvi significatiu en l'enfocament de l'ampliació de la UE. Si fins ara l'expansió de la UE se centrava en aspectes econòmics i legals, ara von der Leyen ara presenta la UE com una unió geopolítica que té la intenció d'integrar nous estats membres. Aquest canvi és una resposta a les circumstàncies que han canviat des de la guerra a Ucraïna. En el passat, von der Leyen havia expressat el compromís d'integrar nous membres, especialment Albània i Macedònia del Nord, però sense emmarcar-ho com un aspecte crucial per a la democràcia o la unitat europea. No obstant això, la invasió d'Ucraïna ha significat un gir radical i von der Leyen ha subratllat que els països dels Balcans occidentals, Ucraïna, Geòrgia i Moldàvia formen part de la família de la UE. Així doncs, la presidenta de la Comissió ha presentat la UE com una unió geopolítica proactiva que veu l'ampliació com un catalitzador de l'èxit per a la mateixa UE, i no només per als nous estats membres. Imagina una unió amb més de 500 milions de persones que viuen en una UE lliure, democràtica i pròspera. Al mateix temps, Von der Leyen pretén allunyar-se de la idea que la integració dels nous estats membres han d'anar a costa d'una integració més profunda entre les nacions. En darrer terme, la guerra a Ucraïna ha accelerat l'estratègia de la UE de cara a l'ampliació com un acte polític de justícia i solidaritat, més que com un objectiu principalment econòmic.

Pierre Buhler Pierre Buhler, La guerre d'Ukraine et l'histoire de l'Europe: la fin d'une illusion

L'article analitza la situació internacional a la llum de l'agressió de Rússia contra Ucraïna i destaca diversos punts importants. Primer, la fi de la idea de pau a través de la llei: l'agressió d'Ucraïna posa en dubte la idea que la pau es pot mantenir a través del dret internacional. Les estructures de l'ordre mundial existent s'estan desintegrant, posant en dubte la supervivència de la Unió Europea. Segon, el retorn a la primacia de la força: Buhler suggereix que el món entra en una època on preval el poder militar, semblant a la lògica que imperava abans de 1945, amb el risc d'escalada militar. Tercer, l'augment de la

interferència i la desinformació: els règims autoritaris estan guanyant influència mitjançant tàctiques com la interferència, la desinformació, la manipulació i la propaganda, aprofitant la debilitat de les democràcies i les seves societats obertes. Quart, el declivi dels sistemes multilaterals: els sistemes de control d'armes i les organitzacions multilaterals estan en declivi, amb sancions i mesures proteccionistes cada cop més freqüents. Cinquè, unes Nacions Unides fràgils: la confiança en les Nacions Unides està disminuint i les aliances bilaterals i multilaterals són cada cop més importants per garantir la seguretat. Sisè, un canvi de paradigma per a la Unió Europea: La Unió Europea, que havia basat el seu projecte en l'estat de dret i el multilateralisme, ha d'afrontar nous reptes geopolítics, especialment vinculats a l'ampliació. Setè, l'erosió dels valors fonamentals: la UE s'enfronta a una erosió dels seus valors fonamentals, com l'estat de dret i la democràcia, a causa de l'auge dels moviments populistes i sobiranistes. Vuitè, els reptes existencials per a la Unió Europea, especialment vinculats al seu model de governança i la seva unitat al voltant dels seus valors fonamentals. En darrer terme, l'autor suggereix que la Unió Europea ha de mantenir-se fidel als seus principis i valors per afrontar aquests reptes i seguir jugant un paper en la promoció del dret internacional i el multilateralisme, oferint així una alternativa a l'anarquia i al dret del més fort en un món canviant.

David Broder Giorgia Meloni's long game

L'article analitza els objectius i les ambicions polítiques de la Primera ministra italiana amb vistes a les properes eleccions al Parlament Europeu Meloni defineix el seu projecte principalment en funció de les barreres que ha superat, ja que lamenta la discriminació contra els italians de dretes i els dogmes igualitaris llegats per la revolució cultural de 1968. Després de portar el seu partit, *Fratelli d'Italia*, al govern nacional, el seu objectiu és ara reorientar les institucions de la Unió Europea. Això coincideix amb les recents especulacions que, després de les eleccions al Parlament de la UE del juny de 2024, el bloc finalment podria apartar-se del seu històric sistema de grans coalicions de centreesquerra i centredreta. Meloni considera que socialistes i verds han marcat des de fa massa temps l'agenda de la UE, i que la manca de propòsit d'aquestes grans coalicions ha creat un buit omplert pels euròcrates. Afirma preferir el que anomena un "bipolarisme saludable", que permeti una nova majoria de dretes que resultaria de l'aliança del seu grup parlamentari de Conservadors i Reformistes Europeus (ECR) -que també inclou el partit Llei i Justícia de Polònia i Vox – amb el Partit Popular Europeu (PPE) demòcrata-cristià. Meloni posa clarament l'accent en canviar la UE des de dins i assenyala que ja ha construït aliances amb la dreta més liberal, com la de l'ex-primer ministre holandès Mark Rutte. No obstant això, crear un bloc de dreta a nivell de la UE encara planteja molts problemes, ja que un dels seus socis, la *Lega*, està aliat amb l'AfD alemanya i el partit de Marine Le Pen, i el PPE ha descartat explícitament acords amb aquests partits, o amb qualsevol partit que no sigui decididament proeuropeu, pro-Ucraïna i pro-estat de dret. Meloni també proposa una agenda més àmplia per al seu país, incloent-hi el canvi de la constitució d'Itàlia, ja que considera que si França i Alemanya han crescut molt més que Itàlia en les últimes dècades, això es deu als seus governs de curta durada, que s'han centrat en la popularitat immediata en lloc de construir llegats a llarg termini. En un moment de pèrdua de confiança en la política dels partits, els seus plans per a elegir directament un cap de govern, reforçar

l'executiu, i reduir el paper del parlament, són populars molt més enllà de la seva ala dreta.

Louise Mallinder Amnesty for Troubles-related crimes to become law – why many people in Northern Ireland oppose the bill

El projecte de llei adoptat pel govern del Regne Unit sobre l'amnistia per delictes comesos durant el que es coneix com el període dels *Troubles* a Irlanda del Nord (des de finals dels anys seixanta fins a l'Acord de Divendres Sant de 1998) és objecte d'una oposició generalitzada. El projecte de llei pretén tancar totes les investigacions dels delictes relacionats amb els *Troubles*, oferint amnistia als antics soldats i paramilitars si reconeixen la seva implicació en delictes greus. En lloc d'investigacions, una comissió independent revisarà les morts i lesions relacionades i proporcionarà informes a les famílies. Aquesta mesura ha estat fermament denunciada per les famílies de les víctimes, que consideren que protegeix els perpetradors dels delictes. El projecte de llei també ha estat condemnat per diversos grups, com ara el govern irlandès, l'ONU, el Consell d'Europa i el Congrés dels Estats Units, que argumenten que viola les obligacions del Regne Unit en virtut de l'Acord del Divendres Sant de 1998 i la legislació internacional sobre els drets humans. Paral·lelament, els cinc principals partits polítics d'Irlanda del Nord, inclòs el Partit Unionista Democràtic, han demanat la retirada del projecte de llei que arriba en un moment difícil de la política d'Irlanda del Nord, amb les institucions de repartiment del poder paralitzades des del 2022.

BBC Nagorno Karabaj: 6 claves para entender un conflicto heredado de la era soviética

Després del llançament d'una ofensiva per part de l'exèrcit d'Azerbaidjan a Nagorno-Karabakh, les forces armènies han acceptat els termes per a un alto el foc proposat per Rússia, inclosa una proposta de desarmament complet. Aquesta regió del Caucas Sud ha estat objecte de disputa durant dècades a causa de la disputa sobre el control d'un territori, reconegut internacionalment com a part d'Azerbaidjan, però habitat majoritàriament per armenis. La situació s'ha tornat més tensa els últims mesos, i un fràgil alto el foc previ es va trencar a causa d'operacions "antiterroristes" anunciades per l'Azerbaidjan. El conflicte a Nagorno-Karabakh es va originar a l'època de la Unió Soviètica i ja ha portat a dues guerres entre Azerbaidjan i Armènia, una a la dècada de 1990 i una altra el 2020. El 2020, Azerbaidjan va recuperar territoris a la regió i els seus voltants que havien estat sota control armeni des del 1994. Des d'aleshores, Azerbaidjan ha mantingut un bloqueig del Corredor de Lachin, l'única ruta cap a l'enclavament des d'Armènia. El conflicte té els seus orígens en les divisions ètniques i territorials a la regió, que es remunten a l'època soviètica. Nagorno Karabakh, de majoria armènia, va ser cedida a Azerbaidjan pels soviètics el 1923, la qual cosa va portar a tensions ètniques i finalment a una guerra a gran escala. Un alto el foc el 1994 va deixar el territori com a part d'Azerbaidjan però sota el control d'una república separatista recolzada per Armènia.Aquest conflicte és un exemple de "Estats fantasma", entitats que busquen la independència però no són reconegudes

internacionalment. Les potències regionals com Turquia i Rússia han estat involucrades en el conflicte, i les relacions entre Armènia i Rússia s'han tensat els darrers anys. El futur del conflicte continua sent incert, amb la possibilitat d'un reinici de les hostilitats sempre presents i preocupacions sobre el seu impacte a l'estabilitat regional i les relacions geopolítiques.

Jasmin Mujanović Bosnia's U.S.-Authored Constitution Has Been a Disaster

El Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) s'ha pronunciat a finals d'agost contra Bòsnia i Hercegovina mitjançant una sentència que afirma que la seva constitució i el seu sistema de repartiment del poder d'acord amb criteris ètnics violen els drets bàsics de representació democràtica. La constitució del país, part de l'Acord de Dayton que va posar fi a la guerra de Bòsnia, imposa un complex sistema de repartiment del poder entre grups ètnics. L'autor considera que la decisió del TEDH és un desafiament directe al suport de l'administració Biden a l'ordre constitucional sectari de Bòsnia, que els EUA van ajudar a crear. La constitució de Bòsnia restringeix la participació i la representació política en funció de l'ètnia i la residència. Diverses sentències anteriors del TEDH ja havien criticat aspectes concrets de la constitució, però ara aquesta nova sentència és més significativa, ja que declara tot el règim constitucional com a "etnocràcia". Això no obstant, malgrat les anteriors sentències del TEDH, s'ha fet poc per abordar la qüestió. Si bé els funcionaris nord-americans argumenten que és responsabilitat dels bosnians comprometre's i redactar una nova constitució, el TEDH ha identificat el règim existent com a fonamentalment injust i il·liberal. Els que es beneficien del sistema actual, els nacionalistes de línia dura, no tenen cap incentiu per canviar-lo. L'autor suggereix que els Estats Units haurien de donar suport actiu a la reforma constitucional a Bòsnia, ampliar les sancions contra els líders bosnians que obstrueixen el procés i presentar càrrecs penals si cal. Els Estats Units també haurien d'animar la UE a suspendre l'ajuda a Bòsnia fins que les reformes constitucionals s'ajustin amb les sentències del TEDH.

Democràcia, diversitat i cultura

António Rodrígues A normalização da extrema-direita não é democrática

En aquest article l'autor adverteix contra la normalització dels partits populistes i de dreta radical que s'està generalitzant per Europa i posa com a exemple que a França el partit de Marine Le Pen disposa d'un perillós capital de simpatia, ja que el 44% de l'electorat pensa que Marine Le Pen pot aportar solucions útils a França i el 42% considera que té l'estatura d'un cap d'Estat. Una cosa similar passa a Alemanya, on Alternativa per a Alemanya (AfD) ocupa el segon lloc a les enquestes, i si acaba quallant un eix franco-alemany, i amb Itàlia ja en mans dels neofeixistes, el projecte europeu pot estar en perill. En aquest context considera que només era qüestió de temps que la dreta més tradicional cedís a la pressió i s'apropés a l'extrema dreta, com és el cas del Partit Popular espanyol o els conservadors a

Suècia, amb la conseqüència que avui no només els partits d'extrema dreta són vistos com a partits normals, sinó que algunes de les idees centrals, per exemple que la immigració amenaça la identitat i la seguretat nacionals, són vistes com de sentit comú. L'autor alerta de que en un món sacsejat per l'autoritarisme, les democràcies occidentals estan ferides, el model dóna mostres d'esgotament, els líders polítics sense grans solucions als nous problemes intenten resoldre'ls amb fórmules gastades i l'extrema dreta s'obre pas al cor de les democràcies per instil·lar el seu verí. S'acosten dues noves eleccions a Europa, primer a Eslovàquia, el 30 de setembre, i dues setmanes després a Polònia. En aquest darrer país, el partit Llei i Justícia aspira a un tercer mandat consecutiu i els sondejos li donen moltes possibilitats de guanyar, encara que sense majoria absoluta. I la clau perquè el partit de Jaroslaw Kaczynski es mantingui al poder podria estar en mans de la Confederació Llibertat i Independència, una formació política d'extrema dreta. En darrer terme, el temor dels polítics de Brussel·les, i d'altres capitals europees, és que l'extrema dreta pugui capitalitzar tota aquesta frustració a les eleccions europees de l'any que ve i guanyar pes a la Unió Europea teixint una aliança amb el PPE.

The Economist The EU's liberals need better ways to deal with populists

L'article de *The Economist* adverteix de que l'auge de la dreta radical a Europa és una preocupació creixent, amb partits com l'Alternativa per a Alemanya (AfD) i el partit Llei i Justícia de Polònia que no deixen de guanyar popularitat. Aquesta tendència està polaritzant la política interna de molts països i podria afectar potencialment les eleccions al Parlament Europeu de l'any vinent i les presidencials franceses del 2027. Tot i que Europa no s'enfronta a una repetició dels anys trenta com alguns han suggerit, el repte que planteja la dreta radical requereix una resposta estratègica. L'article argumenta que en lloc d'excloure del discurs polític els partits d'extrema dreta, els partits *mainstream* haurien de comprometre's amb ells i, quan sigui necessari, formar aliances. Aquest enfocament podria ajudar a moderar les seves posicions si se'ls obliga a assumir la responsabilitat de governar. Per consegüent, els partits convencionals han d'adaptar les seves estratègies i no aïllar els partits de la dreta, ja que això pot reforçar el seu relat que els presenta com a única alternativa a un *establishment* fallit. The Economist considera que està demostrat que els partits de dreta extrema tendeixen a moderar les seves opinions quan estan al govern, com s'ha vist a Itàlia i als països escandinaus. No obstant això, la decisió d'incloure un partit de dreta radical al govern s'ha d'abordar amb precaució i en condicions específiques, com la renúncia a la violència i el respecte de l'estat de dret. Paral·lelament, els partits convencionals també han d'abordar amb més eficàcia les queixes dels seus ciutadans, especialment aquells que se senten exclosos. Les polítiques que carreguen els ciutadans amb els costos de la transició ecològica o que no gestionen la migració de manera eficaç poden alimentar el suport als partits de la dreta. En definitiva, en un moment en què la influència de la dreta radical està augmentant a Europa, cal un enfocament reflexiu i estratègic, que inclogui el compromís més que l'exclusió, abordant les preocupacions dels ciutadans i establint condicions clares per a la participació, per mitigar-ne l'impacte del relat extremista i populista, i preservar els valors democràtics.

Ian Buruma L’éthique protestante et l’esprit «woke»

L’article explora el concepte de “wokisme” relacionant-lo amb influències protestants en tant que l’autor identifica la pràctica de l’apologia pública com un ritual de confessió pública inspirat en el protestantisme. A diferència dels catòlics que confessen en privat, els protestants tendeixen a expressar públicament la seva virtut demanant disculpes de manera visible per paraules o opinions percebudes com a ofensives. Aquest ritual de confessió pública té les seves arrels a la Reforma protestant, on la fe es declarava públicament, en contraposició als catòlics que havien integrat la seva fe des de la infància. L’autor també analitza la connexió entre aquesta pràctica i l’ideal protestant de perfecció ètica, que requereix un autocontrol constant i una demostració pública de la virtut. Buruma suggereix que el “wokisme”, amb el seu èmfasi en la confessió pública de culpabilitat i el penediment, recorda aquesta tradició protestant. Cita exemples contemporanis on empreses i institucions públiques adopten declaracions de diversitat i inclusió per demostrar la seva virtut, tot i que aquestes accions puguin semblar hipòcrites. En darrer terme, l’autor posa de manifest l’escorament de l’esquerra política cap a les preocupacions culturals i socials a costa de la tradicional lluita pels interessos econòmics de la classe treballadora. Suggereix que aquest desenvolupament ha estat impulsat per elits influents que es beneficien de la globalització, mentre que els problemes econòmics i la reforma social queden relegats a un segon pla.

Economia, benestar i igualtat

Rabah Arezki Grand bargain for Bretton Woods

El sistema de Bretton Woods, sorgit després de la Segona Guerra Mundial a la Conferència de Bretton Woods el 1944, va establir les regles i institucions per al sistema monetari internacional, que va incloure la creació del Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Mundial. Des de el seu origen, aquest sistema va estar dominat pels Estats Units i Europa, amb un acord informal que garantia que l’FMI tingués un líder europeu i el Banc Mundial, un líder nord-americà, a banda de que els Estats Units retenia el poder de veto en ambdues institucions. No obstant això, la irrupció de la Xina a l’escena econòmica global després del seu ingrés a l’Organització Mundial del Comerç el 2001 va desafiar aquest estatus quo on els nord-americans tenien avantatges i ha obert la porta a nous debats sobre la necessitat de reformes per reflectir el canvi de poder econòmic. Durant aquests darrers anys la demanda d’una representació més equitativa en aquestes institucions ha disminuït, de fet la Xina ha establert el seu propi banc de desenvolupament multilateral, el Banc Asiàtic d’Inversions en Infraestructures (AIIB), i ha llançat la Iniciativa del Cinturó i la Ruta de la Seda per augmentar la seva influència geoestratègica a les economies emergents i en desenvolupament. En son exemples països com Egipte, Iran o Argentina, que busquen unir-se al bloc BRICS, consolidant i afavorint encara més la influència de la Xina en aquest grup. Aquesta tendència cap a una ampliació dels BRICS i aliances centrades a la Xina es planteja com a una onada del creixent sentiment denominat antioccidental. En lloc d’oferir un model definit de governança econòmica i política, els BRICS semblen estar impulsats per un desig

de contrarestar la influència occidental, la qual cosa amenaça la legitimitat de les institucions de Bretton Woods. L'autor considera que cal un gran acord sobre el sistema de Bretton Woods per evitar una major fragmentació de la comunitat global i abordar de manera eficaç desafiaments com el canvi climàtic i la crisi del deute als països amb baixos ingressos. La creixent influència de la Xina com a principal creditor d'aquests països fa que la seva inclusió a les institucions de Bretton Woods sigui crucial per als esforços de reestructuració del deute i el desenvolupament sostenible. L'autor conclou afirmant que a comunitat internacional s'ha de coordinar per mantenir els ideals originals de Bretton Woods i protegir els països més vulnerables.

Charles Gave L'océan Indien: Le nouveau centre de la croissance mondiale

L'autor argumenta que en les properes dècades, és probable que el creixement global es concentri a l'oceà Índic, i en particular al voltant d'un corredor que uneix Bombai amb Moscou. Aquest corredor, una idea antiga, recentment revitalitzada, creua la Ruta de la Seda per terra que uneix la Xina amb Europa. Això és important perquè el desenvolupament d'infraestructures al llarg del nou corredor permetrà a països com Turkmenistan i Kazakhstan exportar a l'Orient Mitjà o l'Índia, així com per terra a Europa. Aquest serà un canvi geoeconòmic important. Les taxes de creixement als països d'ambdós costats del corredor experimentaran un auge sense precedents, que durarà dècades. Amb una població regional combinada de 2.000 milions, el boom podria ser més gran que el de la Xina, que va començar de debò fa tres dècades. El catalitzador immediat d'aquest desenvolupament és la guerra d'Ucraïna, que va obligar a Rússia a redirigir les seves exportacions d'Europa cap a l'est i el sud. El creixement regional resultant als països fronterers amb l'INSTC (International North-South Transport Corridor)serà el primer des de 1945 que es produirà sense que el capital a llarg termini necessari per finançar-lo es recapti en dòlars dels EUA a través d'institucions financeres nord-americanes. A més, amb Rússia, el segon exportador mundial de petroli, venent les seves exportacions de petroli en les monedes locals de la Xina i l'Índia, primer i tercer importador de petroli, l'Aràbia Saudita es trobarà en una situació impossible. Cada cop més, el regne es veurà obligat a començar a vendre el seu petroli en les monedes dels seus clients. Les esperances d'un nou auge ricardià a les economies vinculades a INSTC poden semblar castells a l'aire a primera vista. Però el mecanisme pel qual el creixement ricardià condueix a auges massius està ben establert. Si dos països, per exemple l'Iran i l'Iraq, comencen a comerciar entre ells en lloc de fer guerres interminables, han de construir tota una sèrie d'enllaços de comunicacions per fer-ho: carreteres, ferrocarrils, aeroports, telecomunicacions, etc. Si s'uneix un tercer país, per exemple l'Aràbia Saudita, es necessiten tres conjunts de comunicacions per connectar els tres països. Si Turquia s'uneix a la Unió, calen sis conjunts d'enllaços, etc. En conclusió, aquest és un escenari extraordinàriament alcista per al Sud i per als productors de matèries primeres, i un escenari extraordinàriament baixista per a Occident, i en particular per als mercats de bons occidentals. Avui dia, el 80% de la capitalització dels índexs de valors globals i el 90% de la capitalització dels índexs de bons globals es concentren a Occident. Com que els índexs mundials tenen una sobreponderació massiva respecte a Occident, això implica lògicament que hi haurà un mercat baixista a l'oest i un

mercat alcista en expansió al sud.

Wolfgang Münchau La economía no funciona

L'autor argumenta que pràcticament tots els règims de política econòmica es basen en els models macroeconòmics ortodoxos que s'han desenvolupat des de finals de la dècada dels setanta fins als nostres dies. La independència dels bancs centrals, els objectius d'inflació i les regles fiscals deuen la seva existència a idees profundament arrelades en aquests models. El problema és que aquests models van deixar de funcionar fa temps. Aquesta notícia ha arribat també als bancs centrals. Christine Lagarde, presidenta del Banc Central Europeu, feia recentment un comentari revelador sobre canvis en les relacions econòmiques i ruptures d'equilibris establerts. El que volia dir és que els models econòmics ortodoxos, dels quals el BCE i altres bancs centrals s'han tornat dependents, ja no capten el que està passant. Münchau afirma que ens fixem en els pronòstics d'inflació dels bancs centrals, veurem per què. Durant la darrera dècada, aquests pronòstics gairebé sempre apuntaven que la inflació es tornaria a acostar a l'objectiu del banc central. Al Regne Unit i la zona euro, aquest objectiu és del 2%. La inflació, però, no s'ha ajustat a les prediccions. Va estar estancada molt per sota de l'objectiu durant la dècada passada, i ara està estancada molt per sobre. El problema no és que les previsions siguin errònies, sinó que tenen un biaix optimista. Les males previsions només són la punta de l'iceberg. Darrere hi ha un problema molt més profund: la incapacitat de comprendre què passa. Els economistes fan suposicions qüestionables sobre el comportament humà. Donen per fet que els éssers humans som racionals. Els psicòlegs del comportament han demostrat més enllà de qualsevol dubte raonable que aquest supòsit és erroni. En aquest context, l'autor avança la teoria que els informàtics i els estadístics matemàtics seran els que desenvoluparan la propera generació de models. Els mètodes de la Intel·ligència Artificial i l'aprenentatge profund tindran un paper més destacat en detriment de la macroeconomia tradicional. Conclou que si s'aferren a l'ortodòxia econòmica actual, els polítics corren el risc de caure sota la influència del que John Maynard Keynes anomenava "economistes difunts".

Sostenibilitat i canvi climàtic

Michael Bloomberg This year's COP could be the most important yet

Des del punt de vista de l'autor, el focus de la Conferència sobre el Canvi Climàtic de les Nacions Unides d'aquest any (COP28) hauria de passar dels punts de referència a llarg termini a una acció immediata que redueixi dràsticament les emissions l'any 2030. Les àrees clau a tractar inclouen la substitució de les centrals elèctriques de carbó per energia neta, la reducció de la desforestació i l'aturada de les fuites de metà derivades de la producció de petroli i gas. Pel que fa a la transició del carbó, la COP28 hauria d'accelerar els esforços per substituir les centrals elèctriques de carbó, una font important d'emissions globals de carboni. L'augment de les inversions renovables, especialment al món en desenvolupament, pot estendre el progrés globalment, requerint diverses formes de capital:

públic, privat i filantròpic. Respecte de la reducció de la desforestació: la COP28 hauria de centrar-se a reduir significativament la desforestació, que podria tenir un impacte immediat en els nivells de gasos d'efecte hivernacle. Països com el Brasil i Indonèsia han demostrat que les reduccions ràpides són possibles amb una forta voluntat política. Totes les nacions haurien de comprometre's a posar fi a la desforestació l'any 2030, la qual cosa necessitarà un major suport financer dels països desenvolupats als països en desenvolupament. Finalment, reduir les fuites de metà derivades de la producció de petroli i gas és un repte crucial però ignorat. El metà té un potent efecte de captura de calor durant els propers 20 anys, equivalent a les emissions de tota l'economia dels Estats Units. Les companyies de petroli i gas tenen incentius per abordar aquest problema, i els governs nacionals haurien d'establir estàndards estrictes d'alliberament de metà. La propietat nacional de les companyies petrolieres representa la majoria de les emissions de metà, cosa que fa que compromisos com l'objectiu dels Emirats Àrabs Units de zero metà per al 2030 siguin significatius. Per accelerar el progrés, calen millors dades i transparència sobre les emissions. Els Estats Units haurien de donar l'exemple a l'hora d'abordar les fuites de metà, tal com van demostrar la Cimera de metà de la Casa Blanca i la Llei de reducció de la inflació (IRA), que imposa taxes a les emissions excessives de metà. Tanmateix, és crucial no eximir els petits pous, que són responsables d'una part important de les emissions. En canvi, l'administració podria proposar bonificacions fiscals per tancar pous petits, finançades amb les taxes dels més grans. En definitiva, l'autor afirma que aquests tres reptes urgents i assolibles podrien convertir la COP28 en la conferència climàtica més important de les que s'han celebrat fins ara.

David Sheppard World at 'beginning of end' of fossil fuel era, says global energy agency

L'Agència Internacional de l'Energia (IEA), la principal entitat global de seguiment energètic, afirma que el món es troba al començament de la fi de l'era dels combustibles fòssils Per primera vegada, ha pronosticat que la demanda de petroli, gas natural i carbó arribarà al punt màxim abans del 2030. La IEA considera que a partir d'aquest moment el consum d'aquests tres principals combustibles fòssils començarà a disminuir a causa del ràpid creixement de les energies renovables i la proliferació de vehicles elèctrics. El director executiu de l'agència, Fatih Birol, ha emfatitzat que això demostra que les polítiques climàtiques estan funcionant tot instant els responsables polítics a accelerar la transició energètica i reduir les emissions, malgrat els obstacles polítics per a la descarbonització. El director de la IEA també ha assenyalat que la Xina ha estat un gran impulsor de la demanda mundial de gas natural i petroli a la darrera dècada, però que les energies solars, eòliques i nuclears estan reduint el creixement potencial del carbó a la Xina. A la vegada, aconsella els responsables polítics a ser flexibles per adaptar-se a la transició energètica i ha argumentat que aquesta es pot accelerar mitjançant polítiques climàtiques més sòlides, malgrat les preocupacions a les capitals occidentals sobre la tolerància dels votants respecte a un canvi ràpid i els costos que se'n deriven. Birol també ha advertit que els grans projectes de combustibles fòssils corren el risc de convertir-se en actius encallats i ha reconegut que caldrà alguna inversió en subministraments de petroli i gas per compensar la disminució en camps existents. Finalment, Birol ha cridat els

responsables polítics a no ser complaents i ha advertit que les emissions han de disminuir ràpidament després d'assolir el punt màxim a mitjans de la dècada del 2020 per tenir alguna possibilitat de limitar l'escalfament global a 1.5°C.

Jana Hrckova & Daniel Lissoni Air quality critical for social justice and the environment

En aquest article els autors assenyalen que a més de la crisi climàtica, s'està gestant des de fa anys una altra emergència silenciosa: la mala qualitat de l'aire. Adverteixen que aquest fenomen només empitjorarà amb estius més calorosos i alerten de que la mala qualitat de l'aire provoca cada any 230.000 morts prematures a la UE. A més els costos econòmics sanitaris anuals estimats d'aquesta contaminació de l'aire són de fins a 940.000 milions d'euros a tota la UE, sobretot a les zones urbanes on el 96% dels habitants estan exposats a nivells perillosos d'emissions de partícules fines i altres contaminants atmosfèrics mortals. Els autors afirmen que els efectes negatius per la salut de l'exposició a la contaminació de l'aire es poden comparar amb el tabaquisme i són significativament més nocius que el consum d'alcohol, d'acord amb un estudi de la Universitat de Chicago. La dimensió social és molt important pel que respecta a la contaminació de l'aire, ja que els grups més vulnerables com els nens o la gent gran es veuen afectats de manera desproporcionada per la mala qualitat de l'aire. A més els barris de baixos ingressos sovint pateixen més, segons un estudi de l'Agència Europea de Medi Ambient. D'altra banda, els més desafavorits s'enfronten a múltiples amenaces de contaminació: la baixa qualitat de l'aire s'acompanya sovint d'altres exposicions tòxiques, com productes químics o aigua no potable. Això agreuja la crisi climàtica, ja que les zones de baixos ingressos poden veure's més afectades per esdeveniments meteorològics extrems, la qual cosa erigeix la qualitat de l'aire també en una qüestió de justícia social. Sovint el clima i la qualitat de l'aire es consideren dos problemes separats, i no ho són. Les temperatures càlides i la llum solar generen altes concentracions d'ozó. L'ozó és un perillós irritant dels pulmons i l'exposició pot provocar dificultat en la respiració, atacs d'asma, o malalties cardiovasculars, entre d'altres.

Jonathan Symons We are poised to pass 1.5℃ of global warming – world leaders offer 4 ways to manage this dangerous time

La Climate Overshoot Commission ha publicat un informe que aborda el repte de gestionar l'escalfament del clima, ja que les temperatures globals estan a la vora de superar els 1,5 °C per sobre dels nivells preindustrials. L'informe descriu quatre respostes clau a l'escalfament per sobre d'1,5 °C: 1) Mitigar les emissions: la transició dels combustibles fòssils segueix sent la màxima prioritat i s'anima als països desenvolupats a apuntar a les emissions netes negatives; 2) Adaptació: donada la necessitat d'adaptar-se a les condicions climàtiques canviants, la comissió recomana assistència internacional a les comunitats vulnerables per desenvolupar estratègies d'adaptació específiques al context; 3) Eliminació de carboni: reconeixent la necessitat d'eliminar el carboni de l'atmosfera, l'informe demana investigació i regulació per garantir que els mètodes d'eliminació de carboni eficaços i socialment beneficiosos s'ampliïn; i 4) Gestió de la radiació solar: tot i que la gestió de la

radiació solar és controvertida, l'informe suggereix una moratòria immediata del seu desplegament i dels experiments a l'aire lliure a gran escala. També recomana un major suport a la investigació, el diàleg internacional sobre la governança i les revisions científiques periòdiques. L'informe posa l'accent en la importància de combinar aquestes respostes per abordar eficaçment la superació del clima. També destaca la necessitat d'anar més enllà de l'esperança que les mesures incrementals siguin suficients i considerar respostes més intervencionistes a la crisi climàtica, ja que evitar per complet un escalfament perillós esdevé cada cop més difícil.

Innovació, ciència i tecnologia

James Ball The EU's weird war on big tech

L'autor afirma que hi ha un consens creixent arreu del món que les grans empreses tecnològiques han d'assumir les seves responsabilitats respecte de diversos problemes, com ara la polarització política, el discurs d'odi, la manca de suport als mitjans tradicionals i l'elusió fiscal. La Unió Europea està tenint un paper destacat per abordar aquestes preocupacions amb la Llei de mercats digitals (DMA), que requereix a les principals plataformes en línia obrir els seus serveis en benefici dels consumidors i dels competidors més petits. La DMA imposa requisits estrictes i possibles multes de fins a un 10% dels ingressos anuals a les empreses que no compleixin els requisits. Tot i que la DMA se centra en la competència en lloc de la desinformació o la polarització, podria agreujar aquests problemes inadvertidament limitant la capacitat de les grans tecnologies de moderar el contingut a les seves plataformes. Alguns crítics argumenten que les accions de la UE es poden veure com un intent d'impulsar les seves pròpies empreses tecnològiques a l'escenari global. Tanmateix, s'ha posat en dubte l'eficàcia de la legislació anterior relacionada amb la tecnologia de la UE, com ara la Llei sobre protecció de dades, que va comportar un augment de les càrregues de compliment per a les empreses europees més petites, alhora que va tenir un impacte limitat en els models de negoci de les grans tecnologies. La DMA, amb el seu abast ambiciós, s'enfronta a reptes similars per assolir els seus objectius i evitar conseqüències no desitjades. L'autor destaca que el problema més ampli de la regulació de les grans tecnològiques és definir què cal abordar exactament. Molts volen que les empreses tecnològiques siguin més responsables respecte de la seva immensa influència sobre l'ecosistema d'informació, s'arrenglerin amb els valors de la societat, implementin la IA de manera responsable i paguin els impostos adequats a tots els mercats.

Christina Criddle et al. The global race to set the rules for AI

L'àmbit de la Intel·ligència Artificial (IA), especialment la IA generativa, està generant preocupacions a nivell mundial, i els experts adverteixen sobre el seu potencial mal ús i la necessitat de regulació. Diferents regions, com ara la UE, els EUA, el Regne Unit i la Xina, estan adoptant diferents enfocaments a la regulació de la IA, la qual cosa comporta una manca d'harmonització i dificultats potencials per a les empreses tecnològiques que operen

en diversos mercats. La Llei d'IA de la UE té com a objectiu regular-ne l'ús, mentre que els Estats Units estan explorant l'autoregulació i el Regne Unit persegueix un enfocament a favor de la innovació. La Xina per l seva banda ha introduït regulacions específiques, posant èmfasi en el control de la informació. Els experts subratllen la urgència de la coordinació internacional a mesura que la IA generativa s'estén ràpidament i afecta diversos sectors. Si bé les empreses tecnològiques actualment s'autoregulen, el fracàs de l'autoregulació en el sector de les xarxes socials ha generat dubtes sobre la seva eficàcia en el context d'una IA en expansió. Els autors conclouen que els esforços globals coordinats són crucials per abordar els reptes que planteja la IA i garantir el desenvolupament i el desplegament responsables de les tecnologies que se'n deriven.

Cristina Cuenca Piqueras ¿Ciberfeminidades subversivas o feminidades tradicionales?

L'autora analitza les repercussions que tenen les fotografies de les *influencers* que vehiculen una estratègia de màrqueting mitjançant l'exhibició del propi cos, estratègia que s'ha anomenat *lovemarks*, que és la capacitat que té una marca d'atreure un públic objectiu que desitgi comprar el producte mitjançant un vincle emocional. L'article subratlla que moltes de les *influencers* de moda més populars a Espanya tenen cossos que s'ajusten als estàndards de bellesa occidentals, són majoritàriament heterosexuals, blanques, primes i presenten atributs i femenins. Aquestes *influencers* es presenten com a dones exitoses, atractives, riques i felices, la qual cosa reforça certs ideals de bellesa i estil de vida, destacant l'homogeneïtat en els estàndards de bellesa. L'autora es pregunta si aquesta forma de mostrar-se a les xarxes socials és en definitiva empoderament o sotmetiment, i és que moltes veus consideren que la professió d'*influencer* pot ser empoderadora i fins i tot subversiva, ja que la cosmètica i la publicitat han estat mercats tradicionalment ocupats per dones. Professions que oferien autonomia, valorant la capacitat de les dones per explotar-ne la bellesa. En darrer terme, esbrinar si les representacions de les *influencers* són ciberfeminitats subversives o més bé tradicionals és una paradoxa perquè possiblement siguin les dues coses alhora.